

Zaprimljeno: 1.2.1999.
UDK: 376.5

STRUČNI ČLANAK

OBILJEŽJA PROFESIONALNOG DJELOVANJA SOCIJALNIH PEDAGOGA U UVJETIMA TRANZICIJE

Zoran Šućur

Studij socijalnog rada
Pravni fakultet
Zagreb

Antonija Žižak

Odsjek za poremećaje u ponašanju
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Zagreb

SAŽETAK

Rad predstavlja teorijsko-stručnu racionalu za izradu "Upitnika o obilježjima profesionalnog djelovanja socijalnih pedagoga u uvjetima tranzicije". Na generalnoj razini tranzicija je definirana kao proces promjena od "državnog socijalizma prema tržišnom kapitalizmu". Na konceptualnoj razini tranzicija je određena kao proces koji uključuje: demokratizaciju, privatizaciju, pluralizaciju, diferencijaciju, europeizaciju, nacionalno osamostaljivanje i vjersku revitalizaciju.

Svaki od navedenih procesa razmatran je u kontekstu područja rada socijalnih pedagoga, te su definirana osnovna pitanja na koja bi istraživanjem valjalo dobiti odgovore samih socijalnih pedagoga, koja su potom uobličena u Upitnik. Upitnik će biti primijenjen na 1. Hrvatskom kongresu socijalnih pedagoga, a dobiveni rezultati poslužit će da se bolje definiraju obilježja profesionalnog djelovanja socijalnih pedagoga u uvjetima tranzicije u Hrvatskoj i kompariraju sa stanjem u Sloveniji.

Ključne riječi: *tranzicija, socijalna pedagogija, područja djelovanja*

UVOD

Ovaj rad predstavlja teorijsko-stručnu racionalu za izradu "Upitnika o obilježjima profesionalnog djelovanja socijalnih pedagoga u uvjetima tranzicije". Upitnik će biti primijenjen u Hrvatskoj i Sloveniji te će biti načinjena komparativna analiza obilježja profesionalnog djelovanja socijalnih pedagoga u uvjetima tranzicije.

Tranzicija je jedan od najčešće korištenih termina u postsocijalističkim zemljama. Jednako se udomaćio u znanstvenom, kao i političkom i svakodnevnom životu i jeziku. No, bez obzira na njegovu učestalou upotrebu dosta su rijetki pokušaji njegove jasne konceptualizacije. Pod tranzicijom se podrazumijeva proces promjene od "državnog socijalizma prema tržišnom kapitalizmu". Ovaj se

proces može posebno analizirati na pojedinim razinama ili područjima društva i to u: ekonomiji, politici i kulturi.

Tako bi na ekonomskoj razini on implicirao prijelaz od centralno-planske prema tržišnoj privredi. U političkoj sferi on podrazumijeva prelazak od jednopartijskog na višepartijski sustav, dok bi u području kulture uključivao prelazak od idejnog monizma prema idejnom pluralizmu.

Ovdje bi bilo pogrešno izvući zaključak kako postoji samo jedan put ili obrazac tranzicije. Koji će tranzicijski model neka zemlja slijediti ovisiti će o njenim specifičnim okolnostima (početnom stanju, tradiciji, kolektivnim ciljevima i sl.). S obzirom da tranzicijske zemlje nemaju iskustva drugih zemalja na koja bi se oslonile, tranziciju često prate brojni rizici, odnosno "tranzicijski šokovi".

Kako termin tranzicija nije sam po sebi razumljiv, potrebno je detaljnije definirati njegove glavne odrednice. U literaturi se često ističu tri glavne komponente tranzicije: demokratizacija, privatizacija i modernizacija (Rogić, 1998, Meštrović i Štulhofer, 1998). te komponente čine ono što neki nazivaju "tranzicijskim trokutom". Međutim, ovdje se može prigovoriti da te komponente nisu dosljedno izvedene, tj. da nemaju istu konceptualnu razinu. U širokom smislu riječi demokratizacija i privatizacija bi predstavljale obilježja ili determinante modernizacije. Međutim, kako cilj našeg istraživanja nisu konceptualne i pojmovne dileme vezane uz tranziciju, ponudit ćemo koncept tranzicije koji neće polaziti od rigoroznih teorijskih zahtjeva. Taj koncept će također imati u vidu specifičnu situaciju u kojoj se nalazi hrvatsko (a znatnim dijelom i slovensko) društvo. U Hrvatskoj su rat i tranzicija bili nerazdvojno povezani pa je katkada teško razdvojiti ove dvije vrste uzročnika društvenih promjena. Prema našem mišljenju, tranzicija bi na konceptualnoj razini uključivala nekoliko procesa i to:

- demokratizaciju
- privatizaciju
- pluralizaciju
- diferencijaciju
- europeizaciju
- nacionalno osamostaljivanje
- vjersku revitalizaciju

Demokratizacija

Ovaj proces predstavlja jednu od najznačajnijih komponenti tranzicije. On znači prije svega poštivanje ljudskih i građanskih sloboda koje socijalistički sustav nije priznavao ili ih je smatrao nevažnima (sloboda govora i mišljenja, sloboda političkog organiziranja, izražavanja nacionalne i vjerske pripadnosti, izborna prava i td.). Mnoge su od tih sloboda bile općenito ugrožene u socijalističkom sustavu. Demokratizacija osim toga pretpostavlja ustroj demokratskih institucija i procedure, te kako neki ističu, "sklonosti k demokraciji" (Beaković, 1998). Ta bi "sklonost" sadržavala: pripravnost na suradnju s onima koji se razlikuju od nas, spremnost na kompromis nakon spoznaje da se ne može dobiti sve što se želi, individualizam koji implicira i posvećivanje zajedničkom dobru. Sposobnost za život kroz razlike nije lako ostvariti polazeći od "egalitarnog sindroma" (Županov, 1997) koji je bio čvrsto ukorijenjen u socijalističkom sustavu. Demokratizacija je naročito značajna za političku sferu, što je s aspekta ovog istraživanja manje značajno. No, demokratizacija bi općenito trebala omogućiti veći stupanj dostojanstva čovjeka, što je pak s aspekta ovog istraživanja i te kako značajno.

Opća demokratizacija društva zasigurno ima značajnih implikacija na mezo i mikro razini. To nesumnjivo zahtijeva i određene promjene i prilagodbe svih stručnjaka koji djeluju u području društveno-humanističkih djelatnosti pa tako i socijalnog pedagoga. U Hrvatskoj su donešeni ili se donose novi zakoni kojima se reguliraju područja života u kojim socijalni pedagozi profesionalno djeluju - primjerice: Kazneni zakon, Zakon o socijalnoj skrbi, Zakon o sudovima za mladež. U postupku je donošenje cijelog niza zakona među kojima su za ovo područje posebno značajni: Zakon o braku i obiteljskim odnosima, Zakon o izvršenju kaznenih sankcija, Zakon o izvršenju odgojnih mjera. Time je demokratizacija već dovela do određenih promjena u slobodama i pravima onih osoba koje borave u raznim odgojnim, kaznenim i sličnim institucijama. Primjerice, zatvorenici u kaznenim zavodima sada imaju prava koja ranije nisu imali. Ne postoji više obavezan rad već zatvorenici mogu izabrati hoće li sudjelovati u nekim oblicima rada. Da li to može utjecati na ulogu rada u cjelokupnom tretmanskom/rehabilitacijskom procesu? Uvode se mogućnosti da zatvorenici kroz rad stvore neka socijalna prava, kao što je pravo na mirovinsko osiguranje. Veću su njihove slobode. Primjerice mogućnost da bez nadzora komuniciraju s vanjskim svijetom. Također se zbivaju promjene u području sloboda i prava djece koje traže da se kao stručnjaci od zaštitničkog pomagamo ka partnerskom odnosu u svim vrstama stručnog rada (prevenciji, dijagnostici, tretmanu) s djecom i mladima.

Zanima nas, stoga, mišljenje socijalnih pedagoga o tome:

- da li je praksa demokratizacije društva utjecala na organizacione promjene institucija i službi u kojima rade;
- kako je utjecala na prava i slobode stručnjaka pri odlučivanju o stručnim pitanjima - koliko su povećane ovlasti ravnatelja/direktora usklađene sa stručnošću tih direktora/ravnatelja;
- da li se stručnjaci procjenjuju dovoljno informiranim o pravima klijenata s kojima rade obzirom na sve nacionalne (zakonske) i internacionalne (razne konvencije koje je država potpisala) pravne norme,
- kako gledaju na povećana prava djece i odraslih s poremećajima u ponašanju s kojima rade;
- kako procjenjuju utjecaj demokratizacije na razvoj stručnog područja kojima se bave;

Privatizacija

Privatizacija prioritetno podrazumijeva uvođenje institucije privatnog vlasništva tamo gdje je prije postojalo državno ili tzv. društveno vlasništvo.

U socijalističkom je sustavu službeno dominirao negativan stav prema privatnom vlasništvu i privatnoj inicijativi, jer se smatralo da su socijalistička ideologija i privatno vlasništvo međusobno nespojivi. Procesom izmjene vlasničke strukture stimulira se privatno vlasništvo jer se smatra da ono ima cijeli niz pozitivnih implikacija na ponašanje ljudi. Radi se, zapravo, o tome da privatizacija ima za posljedicu veću individualnu odgovornost i nezavisnost, odnosno individualizaciju uspjeha i neuspjeha. Naravno, mogućnosti privatizacije nisu iste u svim društvenim područjima. Isto tako, postoje razlike u tempu privatizacije pojedinih područja.

Kad je u pitanju područje socijalnopedagoškog djelovanja može se postaviti pitanje kakve su zakonske a kakve stvarne šanse za stvaranje privatne inicijative i institucija ili za djelomičnu privatizaciju državnih institucija. U Hrvatskoj je početke privatizacije na područjima kojima se bave socijalni pedagozi moguće na neki način vezati uz dolazak međunarodnih nevladinih organizacija koje su promovirale nove standarde kvalitete rada. Tako je u svojim počecima privatizacija uz nove standarde kvalitete pomagačke profesije, nova područja rada, nosila i nove oblike suradnje s međunarodnom zajednicom ali i novu vrstu materijalne sigurnosti djelatnika kroz određeno vrijeme. Ta nova vrsta, višeg ali i nesigurnijeg, materijalnog statusa uz sebe je vezivala i novi tip odgovornosti za evaluaciju kvalitete rada. Osnivanje domaćih privatnih udruga i organizacija bilo je moguće, ali otežano, jer je konačno definirano tek Zakonom o udrugama iz 1997. godine, a na ovom području i Zakonom o socijalnoj skrbi koji se primjenjuje od 1. siječnja 1998. godine.

Temeljem toga čini se interesantnim ispitati kako socijalni pedagozi procjenjuju:

- novootvoreni prostor zapošljavanja - privatne organizacije i udruge te međunarodne udruge;
- svoju spremnost / kompetentnost za otvaranje vlastitih privatnih poslova
- suradnju vladinih i nevladinih organizacija
- da li privatizacija obogaćuje mogućnosti prevencije - tretmana osoba s poremećajima u ponašanju;
- postoje li unutar ukupnog područja rada socijalnog pedagoga područja koja država nikad neće povjeriti privatnim službama
- efekte privatizacije na djelatnosti kojima se bave socijalni pedagozi (prosvjeta, socijala, zdravstvo, pravosuđe...)
- imaju li procesi privatizacije u profesijama s kojima socijalni pedagozi blisko surađuju (psiholozi, pedagozi, socijalni radnici) također odraza na uvjete u kojima rade ili na djelatnost u kojoj rade.

Pluralizacija

Proces pluralizacije usko je povezan s prethodna dva, a može ga se definirati kao supostojanje različitosti (ma što one uključivale). Tako se može govoriti o pluralizmu vlasništva, mišljenja, pristupa, interesa, paradigmi. Pluralizacija pretpostavlja slobodu izbora i konkurenciju ideja. Pluralizacija dovodi do rušenja monopola određenih paradigmi ili pristupa. Da li je to slučaj i s područjem socijalne pedagogije? Za pretpostaviti je da je za socijalnu pedagogiju značajniji tematski ili tretmanski pluralizam.

Za očekivati je da se zbog brojnih promjena društvenog sustava izazvanih demokratizacijom, privatizacijom i razvojem civilnog društva, pomiče interes društva i struke prema tematici koja je ranije bila zapostavljena. Uz to stvaraju se uvjeti za provođenje onih tretmanskih programa koji su bili nepoželjni i neostvarivi u predtranzicijskom društvu.

Tijekom tranzicije u Hrvatskoj je u službama namijenjenim bavljenju osobama s poremećajima u ponašanju došlo do pomaka interese s poremećaja u ponašanju na šire društvene i socijalne probleme. To je među ostalim rezultiralo uvođenjem volonterskog i honorarnog rad kao novih mogućih tipova profesionalnog angažmana socijalnih pedagoga. Uz to su se tijekom tranzicije umnožili izvor novih znanja (uz domaće stručnjake i obrazovne organizacije prisutan je veliki broj stranih stručnjaka i udruga) za sve profesionalce u društveno-humanističkim područjima pa tako i za socijalne pedagoge. Novi stručni pristupi, modeli i metode rada podešeni za rad s novim tipovima osoba u potrebi (izbjeglice, prognani, ratom traumatizirani) nalaze primjenu i u radu sa starim i poznatim socijalno i društveno određenim problemima. Pluralizacija je dovela i do toga da stručnjaci različitih struka zahvaćaju u iste probleme - ponekad timski surađujući na rješavanju tih problema, ponekad radeći isti posao bez obzira na struku kojoj pripadaju.

Kako efekte pluralizacije na profesionalna područja socijalnih pedagoga procjenjuju sami socijalni pedagozi? Primjerice:

- koje nove stručne teme, područja rada su se otvorile za socijalne pedagoge
- novi modeli / programi rada s osobama s poremećajima u ponašanju
- nova zakonska rješenja sankcioniranja ponašanja počinitelja kažnjivih radnji
- da li su tradicionalna područja rada socijalnih pedagoga postala atraktivnija i drugim vrstama stručnjaka

Diferencijacija

Ovdje će se pod diferencijacijom podrazumijevati proces povećavanja društvenih nejednakosti. Tranzicija posebno dovodi do ekonomske diferencijacije. Dogodile su se značajne promjene općenito unutar stratifikacijskog sustava, kao i promjenu u statusu onih slojeva kojima pripada i socijalnopedagoška profesija. Srednji i intelektualni slojevi su u Hrvatskoj doživjeli pogoršanje materijalnog i društvenog položaja. Može se pretpostaviti da je to imalo utjecaja na profesionalnu aktivnost, primjerice na pojačan odlazak iz profesije ili na rast nezadovoljstva.

Postoje saznanja da se u Hrvatskoj tijekom prvih godina tranzicije dogodio snažan val napuštanja tradicionalne socijalno-skrbniče profesije i prelazak najboljih stručnjaka u nevladine organizacije, druga područja djelovanja ili pak napuštanja struke zbog promjene mjesta boravka.

Ranije napomenute prednosti pluralizacije dovele su do diferencijacije među stručnjacima. Tako su veće mogućnosti učenja, napredovanja u struci ovisile o znanju stranog jezika, ranijem radnom mjestu, ranijoj dodatnoj edukaciji, mjestu stanovanja i sl. Istovremeno, tradicionalna mjesta rada socijalnih pedagoga, naročito u domovima, postaju radna mjesta na koja se zapošljavaju prvenstveno stručnjaci drugih profila - profesori raznih struka, socijalni radnici i vjeroučitelji, tako da postoje saznanja (Žižak i Koller-Trbović, 1997) kako su socijalni pedagozi jedna od najugroženijih profesija kad je u pitanju institucionalna skrb/tretman djece i mladih. Diferencijacija se događa i na razini područja stručnog djelovanja. Demistificiraju se teme kao što su primjerice trauma u djetinjstvu, zlostavljanje, stres, a posebice profesionalni stres. Uz to, specifična hrvatska situacija proizvodi probleme kao što su problemi ratom traumatiziranih osoba, problemi prognanih i izbjeglica, problemi razvojačenih branitelja i njihovih obitelji, povećana nezaposlenost i socijalna nesigurnost, nove promjene u strukturi obitelji, novi oblici nasilja u obitelji, ovisnosti i sl., što sve, direktno ili indirektno (preko utjecaja na djecu i mlade), predstavlja nova područja rada socijalnih pedagoga.

Stoga je važno ispitati kako socijalni pedagozi gledaju na:

- zadovoljstvo stručnjaka materijalnim standardom
- zadovoljstvo društvenim položajem socijalnih pedagoga
- procjenjuju razinu profesionalne sigurnosti vezano uz zadržavanje postojećeg zaposlenja;
- procjenjuju "težinu" klijenata s kojima rade u odnosu na predtranzicijsko razdoblje

- procjenjuju značenje ulaska drugih stručnjaka u tradicionalno socijalno-pedagoška područja rada;
- procjenjuju mogućnosti stručnog usavršavanja i napredovanja
- procjenjuju svoju pripremljenost za rad s novim vrstama problema

Europeizacija

Ne može se reći da je europeizacija imanentna tranziciji općenito, ali je svakako važna za tranziciju u Hrvatskoj i Sloveniji. Europeizacija bi u širokom smislu riječi podrazumijevala prihvaćanje elemenata "europskog duha" (Letica, 1997) i "poticanje procesa kulturne promjene" (Zupanov, 1997). Neki autori govore o "vanjskoj europeizaciji" što podrazumijeva uključivanje u europske integracije i tokove te "unutrašnjoj europeizaciji" što uključuje prihvaćanje europskih standarda u nacionalnom životu. K tome, proces europeizacije vjerojatno pruža veće šanse za međunarodnu suradnju na pojedinim specifičnim područjima. Europeizacija bi prema tome značila uvažavanje europskih standarda i u područjima kojim se bave socijalni pedagozi.

U Hrvatskoj se s tim u vezi dogodio zanimljiv obrat. Umjesto da su stvorene mogućnosti podizanja standarda kvalitete, primjerice u radu s djecom i mladima s poremećajima u ponašanju, a paralelno s tim i europski nadzor nad tim standardima, dogodilo se da je prvo ostvaren nadzor nad kvalitetom koja je u pravilu bila preniska (iz najrazličitijih razloga), što je rezultiralo zaustavljanjem mogućnosti upliva Europe na podizanje tih standarda. Prava, kvalitetna, partnerska europeizacija stoga u ovom području predstavlja područje dobrih želja, a stvarno i djelatno nije omogućena. Europeizacija se ostvaruje posredno a ne direktno.

Što kažu socijalni pedagozi o tome kakva je:

- procjena stupnja uključenosti u europske stručne udruge
- suradnja sa stranim stručnjacima
- poznavanje stanja struke u europskim zemljama
- mogućnost putovanja/razmjene
- procjena opterećenosti tuđim stručnim standardima

Nacionalno osamostaljivanje

Autori koji dolaze iz kapitalističkih zemalja često nacionalnu samosvijest ne smatraju dijelom tranzicije, odnosno dijelom "tranzicijskih obveza". Tranzicija je bila ograničena na unutrašnju promjenu političkog sustava. Međutim, u slučaju Hrvatske i Slovenije, tranzicija je bila povezana ne samo s oslobađanjem pojedinca, nego i s oslobađanjem nacionalnog kolektiviteta.

Po našoj procjeni nova nacionalna samosvijest imala je upliva na socijalnopedagošku struku na nekoliko razina. Jedna od tih razina odnosila se na imati sve svoje u svim područjima (od države preko posebnih stručnih službi do literature). Kako se sve vlastito nije moglo imati odmah i preko noći često je u svakodnevnoj praksi dolazilo do paradoksalnih rješenja ili nemogućnosti rješavanja nekih situacija kroz dulje vrijeme. Moglo bi se kazati da je sljedeća razina povezana s povećanom zainteresiranosti za pripadnike vlastite nacije iz drugih područja (republika) reflektirala se, generalno govoreći, pa tako i na ovom stručnom području, na politiku zapošljavanja stručnjaka, ali i na politiku definiranja osoba u potrebi za socijalnozaštitnim pa tako i socijalnopedagoškim intervencijama. Primjerice - u institucijama za djecu i mlade s poremećajima u ponašanju nema više djece iz drugih država (ranije republika). S druge strane, otvarani su posebni programi za različite oblike pomoći djeci izbjeglicama iz drugih država (od institucionalnog smještaja do preventivnih programa) u kojima su radili i socijalni pedagozi. Jedna od razina nacionalne samosvijesti svakako je i ona povezana s porastom motivacije za bolje i više raditi na početku osamostaljenja - tranzicije i postepenim gubitkom te motivacije zbog razočaranosti u kvalitetu i količinu dobitka.

Važno bi stoga bilo saznati kako socijalni pedagozi:

- procjenjuju značenje i utjecaj povećane nacionalne samosvijesti na svakodnevni jezik, stručni jezik, međuljudske odnose u radnim sredinama,
- procjenjuju utjecaj povećane nacionalne samosvijesti na djelatnost, veličinu i broj institucija i stručnih službi,
- stupanj motivacije za kvalitetniji rad,
- stupanj odgovornosti prema rezultatima rada,
- stupanj zainteresiranosti za efikasnost u području u kojem se profesionalno djeluju,
- procjenjuju svoju toleranciju prema pripadnicima drugih naroda koji djeluju u istom profesionalnom prostoru.

Vjerska revitalizacija

Demokratizacija društva utjecala je i na slobođnije djelovanje vjerskih zajednica i organizacija.

Vjerska revitalizacija u područjima djelovanja socijalnih pedagoga u Hrvatskoj je imala vrlo specifičan put. Uz očekivano otvaranje, kako škola tako i institucija za osobe s poremećajima u ponašanju, religioznim sadržajima ta se specifičnost sastoji u tome da su se vjeroučitelji, inače obrazovani za poučavanje vjeronauka, počeli često za-

pošljavali na radnim mjestima koja pripadaju tradicionalnom području rada socijalnih pedagoga - konkretnije govoreći kao odgojitelji u domovima. Razina organiziranja vjerski utemeljenih institucija i službi za pomoć, sankcioniranje i kontrolu djece i mladih s poremećajima u ponašanju nije još uvijek postignuta, iako je za očekivati da bi to mogle biti prve privatne inicijative na ovom području.

Kakva su iskustva u tom pogledu te kakvo je mišljenje socijalnih pedagoga o utjecaju vjere i vjerskih sadržaja na obavljanje profesionalne djelatnosti? O tome nemamo informacija. Stoga bi za utvrđivanje obilježja profesionalnog djelovanja socijalnih pedagoga u uvjetima tranzicije bilo dobro utvrditi mišljenje socijalnih pedagoga glede:

- procjene značenja uvođenja vjeronauka u sve osnovne i srednje škole;
- procjene značenja religije, religioznih sadržaja i vjerskih osoba u prevenciji i tretman djece i mladih s poremećajima u ponašanju;
- procjene mogućnosti upliva vjerskih organizacija u lokalnim zajednicama na prevenciju i tretman djece s poremećajima u ponašanju;

ZAKLJUČAK

Obzirom na broj pitanja koja su se u odnosu na svaki pojedini tranzicijski proces postavljala glede obilježja djelovanja socijalnih pedagoga u uvjetima tranzicije smatramo opravdanim konstruirati Upitnik kojim bi se ta obilježja pobliže ispitala i potom opisala. Tek primjenom takvog Upitnika na većem broju socijalnih pedagoga pruža se mogućnost realne provjere utjecaja tranzicijskih uvjeta na područja i način profesionalnog djelovanja socijalnih pedagoga.

LITERATURA

1. Beaković, P. (1998): Privatizacija, gospodarski razvoj i demokratizacija: slučaj Hrvatske. (u) Rogić, I. i Zeman, Z. (ur): Privatizacija i modernizacija. Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar", Zagreb.
2. Letica, S. (1997): Europske preferencije stanovništva Hrvatske. (u) Hrvatska i Europa. Europski pokret Hrvatske, Zagreb.
3. Meštović, M. i Štulhofer, A. (ur.) (1998): Sociokulturni kapital i tranzicija u Hrvatskoj. Ekonomski institut, Zagreb.
4. Rogić, I. (1998): Tranzicija i modernizacija u Hrvatskoj: likovi i kontekst. (u) Rogić, I. i Zeman, Z. (ur.): Privatizacija i modernizacija. Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar", Zagreb.
5. Žižak, A. i Koller-Trbović, N. (1997): Stručnost i organizacija stručnog rada u izvanobiteljskom

institucionalnom smještaju i tretmanu u Republici Hrvatskoj. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja, 33, 2, 173-189.

6. Županov, J. (1998): Nesporazumi HR - EU: vrijednosne disonance? (u) Hrvatska i Europa. Europski pokret Hrvatske, Zagreb.

CHARACTERISTICS OF SOCIAL PEDAGOGUE'S ACTIVITY IN THE CONDITIONS OF THE TRANSITION PERIOD

Summary

The paper presents a theoretically-professional rationale for the "Questionnaire About Characteristics of Social Pedagogue's Activity in the Conditions of the Transition Period". On a general level, transition is defined as the process of changes "from state socialism toward free market economy". On a conceptual level, the definition of this process includes: democratization, privatization, pluralization, differentiation, Europeanization, national autonomization and religious revitalization.

Each of the above listed processes the paper discusses within the context of social pedagogue's work defining the basic questions, the answers to which should be obtained by research and subsequently formed into the Questionnaire. The Questionnaire will be given to the participants of the 1st Croatian Congress of Social Pedagogues and the obtained results will be used to define more precisely the characteristics of social pedagogue's professional activity in the conditions of the transition period in Croatia and to compare them with the situation in Slovenia.